

Brev til redaktøren

Innlegg på inntil 400 ord sendes tidsskriftet@legeforeningen.no. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Tidsskriftet praktiserer tilsvarsrett i henhold til Vancouvergruppens regler.

Feil om eutanasi

I mai 2008 utkom det svært omfattende og detaljerte verket *Euthanasia and law in Europe*. Det ble nylig anmeldt i Tidsskriftet av professor Peter F. Hjort (1). Boken har fått ham til å tvile på sin egen mangeårige motstand mot legalisering av eutanasi og har sendt ham «i tenkeboksen» (1). Hjort er svært rosende i sin omtale av verket som helhet.

I egenskap av å være forfatter av kapitlet om Skandinavia er vi meget glad for denne positive mottakelsen. Bokomtalen inneholder imidlertid noen faktiske feil om nederlandske og belgiske kriterier for eutanasi.

Hjort skriver at pasienten både i Nederland og Belgia «skal være på slutten av livet» (1). Det stemmer ikke. I ingen av landene finnes noe lovoppstilt krav om terminal sykdom (2, 3). Det går også gjentatte ganger klart frem av *Euthanasia and law in Europe*. I Nederland har et slikt krav vært fraværende hele tiden siden eutanasi-praksisen ble innledet i 1973 (dommen i Postma-saken). Den nederlandske legeforeningen, KNMG, avviste det i 1984.

Således kan også kronisk syke og f.eks. trafikkskadete invalide få eutanasi. I en domsavsigelse fra 1994 har høyesterett også akseptert legeassistert selvmord ved psykiatrisk sykdom (Chabot-saken). Det primære kriteriet, som Hjort ikke nevner, er at lidelsen etter legens vurdering er «utålelig/utholdelig» og «uten utsikter til forbedring» (2). Det betyr imidlertid ikke at all mulig behandling skal være prøvd, ettersom pasienten kan finne alternativet til eutanasi «urimelig» (2). Men legen må være enig i dette, og 1/3 av forespørslene avvises.

I USA kreves terminal sykdom i delstatene Oregon (4) og, siden 4. november 2008 i Washington – begge steder er eutanasi forbudt, men legeassistert selvmord er lovlig. Også i Sveits godtas bare (lege-)assistert selvmord, men her må ikke pasienten være døende.

I Nederland og Belgia hevder Hjort videre at «pasienten (og/eller de pårørende) skal ønske» eutanasi eller legeassistert selvmord. Pårørende har imidlertid ingen slik rolle i disse landene. Snarere tvert imot: Eutanasi er per definisjon frivillig begge steder, så bare pasienten selv kan fremsette en forespørsel (2, 3).

Vi vil til slutt benytte anledningen til å gjøre oppmerksom på at kapittel 14 om Skandinavia inneholder den aller første oversettelsen til engelsk av Legeforeningens

gens retningslinjer for lindrende sedering til døende. Oversettelsen er også tilgjengelig på Legeforeningens nettsider (5).

Lars Johan Materstvedt
Trondheim

Reidun Førde
Oslo

Litteratur

- Hjort PF. Eutanasi – tid for å tenke nytt? Anmeldelse av boken: Griffiths J, Weyers H, Adams M. *Euthanasia and law in Europe*. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2357–8.
- Termination of life on request and assisted suicide (review procedures) act 2002. www.healthlaw.nl/wtlovhz_eng.pdf (8.12.2008).
- Belgium – euthanasia act of May 28th 2002. www.kuleuven.ac.be/cbmer/viewpic.php?LAN=E&TABLE=DOCS&ID=23 (8.12.2008).
- The Oregon death with dignity act. www.oregon.gov/DHS/ph/pas/ors.shtml (8.12.2008).
- Guidelines of the Norwegian Medical Association on palliative sedation. www.legeforeningen.no/index.gan?id=145733&subid=0 (8.12.2008).

Nekrologer

Medisinsk redaktør Erlend Hems betraktninger i nr. 21/2008 omkring nekrologer i Tidsskriftet innledes med en omtale av lesernes reaksjon på nekrologene over David Horrobin i *BMJ* i 2003. Erlend Hem skriver at nekrologforfatteren hadde forsøkt å gi et balansert bilde av Horrobin (1).

Erlend Hems fremstilling av saken er misvisende og kan ikke stå uimotsagt. Nekrologene over David Horrobin, skrevet av journalisten Caroline Richmond, er fra begynnelse til slutt en sammenhengende injurie (2). Den inneholder utilsårlige beskyldninger om kvakksalveri, uetisk forskning, nepotisme, uansvarlighet og misbruk av offentlige midler. Ikke uventet ble den møtt med forferdelse og fortvilelse av hans familie, venner og kolleger og den opprørte et stort antall av *BMJ*s lesere.

I tillegg til nekrologens massive ærekrenkelse kunne Horrobins familie og venner vise til 29 faktafeil i fremstillingen. Faktafeil og slurv er ikke ukjent i journalistikken, men 29 feil i én nekrolog er imponerende. Redaktørens svar på leserinnleggene bar preg av manglende følsomhet og elendig dømmekraft. Redaktøren viste ingen evne eller vilje til å beklage den ondsinnede nekrologene før saken ble innklaget til pressens klageorgan, the Press Complaints Commission (3). Klagen førte til en unnskyldning fra *BMJ*s redaktør 26. juli 2003 (4). The Press Com-

plaints Commission påla også tidsskriftet å korrigere de påviste faktafeilene.

Man kan mene at en nekrolog bør gi en balansert fremstilling av den avdøde, men nekrologene må skrives med takt og varsomhet. Det er utilgivelig å gi uttrykk for ondsinnethet eller hevnlyst. Forfattere av nekrologer må ha i mente at nekrologene for alltid blir stående som et minnesmerke over den avdøde, uansett hva en redaktør i ettertid beklager eller demterer etter påtrykk fra pressens klageorganer. Journalisters ofte lettvinde omgang med fakta gjør dem ikke bedre kvalifiserte enn andre til å skrive nekrologer.

David Horrobin var begavet og allsidig og utrettet mer enn de fleste av oss kan drømme om før han døde av kreft. Den famøse nekrologene vanæret en avholdt mann, såret hans familie og brakte skam over *BMJ*. Det er tvilsomt om dets redaktør lærte noe av saken, men man tør håpe at redaktører i andre medisinske tidsskrifter tar lærdom av den triste historien.

Dagfinn Gleditsch
Kolsås

Litteratur

- Hem E. Dødens potensial. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2429.
- Richmond C. David Horrobin. *BMJ* 2003; 326: 885.
- Press Complaints Commission. www.pcc.org.uk/news/index.html?article=MjEwMg== (10.12.2008).
- An apology: Obituary of David Horrobin. *BMJ* 2003; 327: 229.

E. Hem svarer:

Jeg takker for Dagfinn Gleditsch' kommentarer og håper vi kan få en diskusjon i Tidsskriftet om hva slags nekrologer vi ønsker. Det er lett å være enig med Gleditsch i at også nekrologer bør være korrekte. Press Complaints Commission påla ikke *BMJ* å korrigere faktafeil. Kommissjonens kjennelse kom etter en bred debatt og redaksjonens beklagelse. Jeg skrev at nekrologforfatteren hadde forsøkt å gi et balansert bilde av Horrobin. Dette er en ren gjengivelse av redaksjonens beklagelse: «our intention was to publish a balanced obituary».

I referanse 1 i min lederartikkel har jeg anført lenken til Horrobin-nekrologene. Interesserte kan lese selv og gjøre seg opp sin mening. Denne lenken er også inngangsporten til den rikholdige leserresponsen som ble nekrologene til del.

Erlend Hem
Tidsskriftet